

Paa J. L. Lybeckers Forlag har Dr. phil. Louis Bobé udgivet *Johannes Ewalds Levnet og Meninger, Selvbiografiske Brudstykker og Breve*. Det kunde synes mærkeligt, men er dog rigtigt: først med denne Bog foreligger der en forsvarlig og tilfredsstillende Udgave af et Værk, der for længst har faaet sin Plads blandt det allerypperste, vor Litteratur har frembragt. Den Liebenbergske Text, saaledes som den findes i 8. Bind af hans store Ewaldudgave, er fuld af grove Fejllæsninger, der gør mange Steder fuldkommen meningsløse, og selv om nogle af de værste af disse Læsefejl (f. Eks. „en faderløs Dosmer“ i Stedet for „en følesløs Dosmer“, „forelskt som en Rolle“ i Stedet for „forelskt som en Rotte“) er blevet rettede af Liebenberg i hans Et-Bindsudgave fra 1855, tilfredsstillende heller ikke denne de Fordringer, man maa kunne stille til en Udgiver m. H. t. nøjagtig og omhyggelig Gengivelse af den foreliggende Text. Mod Dr. Bobés Udgavè derimod vil man ikke kunne rette nogen berettiget Indvending (at han erstatter de karakteristiske Ewaldske Afslutningsstreger med Punktum, bør være tilladt i en Udgave, der som hans henvender sig til et bredere Publikum, selv om man maa ønske dem bibeholdt i en kommende filologisk Ewaldudgave); Læsefejl er det ikke ved Stikprøver lykkedes at konstatere, men det vil sikkert heller ikke være muligt hos en Mand, der har en saa fortrolig Kendskab til Skriftlæsning som Dr. Bobé.

Udgifveren har ledsaget sin Udgave med en righoldig Kommentar, der atter viser hans omfattende Kendskab til det 18. Aarhundredes Personalhistorie, og med en Række Afhandlinger, i hvilke han kaster nyt Lys over enkelte Afsnit af Ewalds Liv. I Spørgsmaalet om Forholdet mellem Ewald og hans Moder er han i Modsætning til A. D. Jørgensen afgjort paa Ewalds Parti; det vil dog sikkert forekomme mange, at Jørgensen i denne Sag er den, som er kommet det rette nærmest; i hvert Fald bliver man lidt forbavset over, at den ellers saa blide Udgiver ud fra sit Udgangspunkt: Bysladder, men ganske vist fra „Damer af pæn Familie“, kan naa op til om Ewalds Moder at anvende Citatet „Hun duede ikke“. Med stor Fornøjelse læser man derimod hans kritiske Bemærk-

ninger angaaende de fremsatte Hypoteser om „Jomfruen i Huset“; i det negative har han uden Tvivl Ret, maaske ikke saa helt i, hvad han vil indsætte i Stedet.

Endnu maa nævnes, at Bogen, hvad Papir og Tryk angaar, er overordentlig smuk, og at Georg Heilmann har udstyret den med henrivende dekorative Tegninger. Det er alt i alt en Bog, som baade Udgiver og Forlægger har Ære af.

Carl S. Petersen.

Af det her i Tidsskriftet (S. R. II, 278) tidligere omtalte litterære Foretagende, en Samling Monografier over *Fyens historiske Herregaarde*, udgivne af William Norvin og Eiler Nystrøm, er 1911 udkommet 3dje og desværre sidste Hefte; af pekuniære Grunde har Forlaget (Det Milo'ske i Odense) ment at maatte standse det. Heftets Emne er Holckenhavn, den Herregaard, som under forskellige Navne (Kogsbølle, Ulfeldsholm, Ellensborg, Nygaard og det nuværende) har huset en Række mærkelige Skikkelser, bl. a. den stridbare Jakob Ulfeldt paa Frederik II's Tid, hans Søn Jerusalemsfareren og Rigsraaden af samme Navn, den noksom bekendte Ellen Marsvin samt Korfits Ulfeldt og Leonora Christina i Begyndelsen af 1662, inden deres Skæbne fuldbyrdedes. Bogen falder i to Afsnit. I det første har Museumsdirektør, Dr. Mackeprang med megen Kyndighed og Klarhed skildret Gaardens Bygningshistorie, navnlig den ældre Jakob Ulfeldts og Ellen Marsvins Andel i den. I det andet giver Arkivassistent Norvin en Fremstilling af Ejernes og Besiddernes Historie; ogsaa denne udmærker sig ved sikker og paalidelig personalhistorisk Viden. Et Par Smaabemærkninger maa dog gøres. Det er noget usmageligt at antyde, at der i Eiler Holcks anden Hustrus Utroskab kan ligge en Nemesis for hans Andel i Dommen over Griffenfeld, og det er urigtigt at sammenligne Rigens Kanslers Virkeomraade med det nuværende Indenrigsministeriums. Hftet er smukt udstyret med mange Billeder.

J. A. F.